

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Mottatt

Dato 27.01.15

2012/6098

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref
08/742-

Dato

23 JAN 2015

Statnett SF - kraftledningen Namsos-Roan-Storheia - samtykke til forhåndstiltredelse

1. Bakgrunn

Olje- og energidepartementet viser til Statnett SFs (Statnett) søknad av 23. oktober 2014 om samtykke til forhåndstiltredelse. Søknaden omfatter kraftledningen Namsos-Roan-Storheia som det ble gitt konsesjon og ekspropriasjonstillatelse til i departementets vedtak av 26. august 2013. Søknaden ble sendt på høring til berørte grunn- og rettighetshavere ved departementets brev av 11. november 2014. En part med ny adresse fikk frist til 2. januar 2015 til å komme med merknader.

Departementet har i forbindelse med høringen mottatt uttalelser fra advokat Søren L. Lous på vegne av flere grunneiere, advokat Geir Haugen på vegne av Fosen reinbeitedistrikt driftsgruppe sør og advokat John Jonassen på vegne av Østre og Vestre Namdal reinebeitedistrikter.

2. Departementets vurdering

Statnett har begjært skjønn i skjønnsbegjæring av 22. august 2014. Når skjønn er begjært kan det gis samtykke til forhåndstiltredelse, jf. oreigningslova § 25 første ledd. Ekspropriantens alminnelige interesse i å komme i gang med tiltaket etter at det er gitt ekspropriasjonstillatelse, er i utgangspunktet tilstrekkelig til at forhåndstiltredelse kan gis, jf. Sandene/Keiserud, Oreigningslova med kommentarer s. 255. Spørsmålet om samtykke til forhåndstiltredelse skal gis, beror på en konkret vurdering av om det i det enkelte tilfellet er rimelig, blant annet tatt i betraktning ekspropriasjonens art og omfang, den samfunnsmessige betydningen av tiltaket og de ulemper en forhåndstiltredelse vil kunne bety i det enkelte tilfellet.

Den samfunnsmessige betydningen av tiltaket er redegjort for i departementets konsesjonsvedtak og ekspropriasjonstillatelse. Behovet for kraftledningen må sees i sammenheng med vindkraftverkene på Fosen og i snillfjordområdet, og fristen for idriftsettelse for at vindkraftverkene skal kvalifisere for rett til elsertifikater. Departementet mener Statnett har en klar interesse i å komme i gang med tiltaket før skjønn er avholdt.

Som det fremgår av Sandene/Keiserud, s. 255, vil det være et viktig moment om ekspropriatene vil være sikret en betryggende behandling av erstatningskravet dersom det gis samtykke til forhåndstiltredelse. Det vil også være relevant å vurdere om det er tvist om gyldigheten av ekspropriasjonstillatelsen.

Advokat Haugen hevder i uttalelsen på vegne av sørgruppen, at det hefter flere feil ved konsesjonsvedtaket som medfører ugyldighet. At ekspropriaten har reist tvil om gyldigheten av ekspropriasjonstillatelsen forhindrer ikke at det kan gis samtykke til forhåndstiltredelse, jf. også Rt. 1975 s. 965 og Sandene/Keiserud s. 255.

Departementet viser også til forarbeidene til endringer i oreigningslova § 25 i Ot.prp. nr. 56 (1970-1971) s. 28:

”Det må imidlertid være klart at ikke enhver påstand om at ekspropriasjonen er ulovlig, bør kunne hindre en forhåndstiltredelse. Det ville være ensbetydende med at en ekspropriat ved f. eks å påstå at det ikke forelå lovheimel for inngrepet eller at ekspropriasjonssamtykket var ugyldig på grunn av saksbehandlingsfeil, ville kunne avskjære adgangen til forhåndstiltreding, uansett hvor svakt begrunnet innsigelsene måtte være. En innsigelse mot lovligheten bør såleis være et moment som tas i betraktning ved avgjørelsen om samtykke til forhåndstiltreding bør gis. Ved vurderingen bør det stå myndighetene fritt å tillegge dette den vekt som finnes rimelig. Det avgjørende her vil særlig være hvor nærliggende muligheten for at ekspropriaten kan få medhold i sin innsigelse(...)”

Departementet vil vurdere innsigelsene fra advokat Haugen i det følgende. Deretter vil departementet vurdere merknadene fra advokat Lous og advokat Jonassen.

2.1 Departementets folkerettslige vurdering

Advokat Haugen mener konsesjonsvedtaket innebærer et så stort inngrep for sørgruppen i Fosen reinbeitedistrikt samlet sett at folkerettens materielle terskel må være overskredet med betydelig margin. Videre hevdes det at det foreligger saksbehandlingsfeil, at sumvirkningene av eksisterende og planlagte inngrep ikke var klarlagt da konsesjonsvedtaket ble fattet og at det er kritikkverdig at skadevirkningene av fortsettelsen av ledningen fra Storheia mot Trollheim ikke er tatt i betraktning. Advokat Haugen har også vist til advokat Haugens uttalelse til søknadene om forhåndstiltredelse for tre av vindkraftverkene på Fosen.

Departementet konstaterer at advokat Haugen er uenig i departementets forståelse av folkeretten. Departementet viser til konsesjonsvedtakene for kraftledningen og vindkraftverkene, hvor forholdet til folkeretten er grundig vurdert. Det vises også til den folkerettslige utredningen som professor Geir Ulfstein gjennomførte i forbindelse med konsesjonssaken.

Når det gjelder vurderingen av ulempene for sørgruppen av kraftledningen fra Storheia mot Trollheim, viser departementet til konsesjonsvedtaket for vindkraftverkene på Fosen på s. 112 flg. hvor dette er vurdert.

2.2 Forholdet til miljø, transport- og anleggsplanen (MTA-planen)

Advokat Haugen skriver i uttalelsen at det er avklart at byggingen av vindkraftverkene vil foregå kontinuerlig uten stans av hensyn til reindriften for å kunne ferdigstilles i løpet av 2020. Advokat Haugen mener departementet ikke har vurdert konsekvensene av at det skal foregå anleggsarbeid samtidig over et stort område, og at det er en saksbehandlingsfeil at det ikke er avklart hvordan anleggsarbeidene skal foregå. I uttalelsen kreves det at det settes vilkår om at anleggsarbeidet for ledningen først skal starte opp etter at vindkraftverkene er ferdigbygd og det foreligger rettskraftig skjønn.

Departementet bemerker at rammen for tiltakene er fastsatt i konsesjonen, og at MTA-planen må holde seg innenfor denne rammen. MTA-planen skal godkjennes av NVE og kan påklages til departementet. Anleggsperioden vil måtte avklares i MTA-planen. Innvendinger som gjelder anleggsperioden bør etter departementets oppfatning rettes mot MTA-planen. Departementet kan ikke se at forhold knyttet til MTA-planen gir grunnlag for ikke å samtykke til forhåndstiltredelse.

2.2 Statnetts forsøk på å inngå minnelige avtaler

Advokat Lous skriver på vegne av flere grunneiere at man ikke har innsigelser mot at det gis samtykke til forhåndstiltredelse, men det må stilles vilkår som regulerer Statnetts fremgangsmåte i forhandlinger om minnelige avtaler med grunneierne.

Departementet bemerker at partene etter oreigningslova § 12 annet ledd kan anmodes om å forsøke å oppnå minnelig løsninger. Departementet finner imidlertid ikke at det er grunnlag for å regulere Statnetts fremgangsmåte i forhandlinger med den enkelte grunn- og rettighetshaver.

2.3 Krav om forskuddsbetaling fra Østre og Vestre Namdal reinbeitedistrikter

Advokat Jonassen mener på vegne av Østre og Vestre Namdal reinbeitedistrikter prinsipalt at det ikke bør gis forhåndstiltredelse, og har subsidiært krevd at Statnett skal betale et forskudd på kr. 600 000 dersom samtykke gis. Departementet ba om Statnetts uttalelse til kravet om forskudd. I brev datert 9. desember 2014 skriver Statnett at det ikke er grunnlag for erstatning i den størrelsesorden advokat Jonassen krever. Statnett mener det ikke er dokumentert at reinbeitedistriktene blir påført tap som følge av Statnetts tiltak.

Statnett mener at Vestre Namdalen reinbeitedistrikt ved Tovenggruppen ikke blir påført skader eller ulemper som følge av Statnetts tiltak, verken i anleggs- eller driftsfasen. Statnett skriver at skjønssaken ikke er berammet, men at det forventes at skjønnsforhandlingene om erstatning til reindriften senest vil finne sted ett års tid etter idriftsettelse. Ifølge Statnett er det derfor i hovedsak anleggsperioden som vil finne sted før erstatningsfastsettelsen.

For øvrig viser Statnett til at det i forslaget til MTA-plan er lagt inn begrensninger i anleggsaktiviteten i konkrete områder for å redusere ulemperne for reindriften. Statnett mener et forskuddsbeløp på maksimalt 200 000 kr. vil være tilstrekkelig erstatning for de skader og ulemper som kan bli påført Østre og Vestre Namdal reinbeitedistrikter i denne perioden. Avslutningsvis skriver Statnett at et eventuelt vilkår om forskuddsbetaling må forutsettes utløst ved anleggsstart i gjeldende reinbeitedistrikters område.

Advokat Jonassen har kommentert Statnetts uttalelse i brev av 22. desember 2014. Advokat Jonassen mener Statnett tar feil når det legges til grunn at tiltaket planlegges i gjennomflyttingsområde, og at ulemper dermed kan unngås ved å legge inn begrensninger i anleggsaktiviteten. Reinbeitedistriktene mener området er typisk vinterbeite, hvor det foregår streifbeiting gjennom hele sesongen. Advokat Jonassen har skissert en beregning av tapet, hvor reinbeitedistriktenes nettotap vurderes til i underkant av 200 000 kr. per år i 20 år.

Departementet bemerker at etter oreigningslova § 25 tredje ledd første punktum, skal det betales forskudd på erstatningen når dette kreves av en av partene. Dersom partene ikke blir enige, skal myndigheten som avgjør spørsmålet om forhåndstiltredelse fastsette forskuddet. Ifølge Husasaskomiteens innstilling av 12. juni 1969 på s. 73 (Innstilling om Skjønnsordningen og om erstatningsutmåling ved ekspropriasjon) burde forskuddet "i alminnelighet (...) utgjøre en vesentlig del av det erstatningen kan tenkes å bli".

Departementet forstår Statnett slik at foretaket aksepterer å yte et forskudd på 200 000 kr. Spørsmålet for departementet er dermed om forskuddet skal settes høyere enn dette beløpet. Etter departementets oppfatning må vurderingen av størrelsen på forskuddet sees i sammenheng med om reinbeitedistriktene får behandlet sitt erstatningskrav på en betryggende måte.

Departementet legger til grunn at Statnett og reinbeitedistriktene er uenige i skadevirkningene og dermed også det totale erstatningsbeløpet. Sett hen til hva advokat Jonassen mener er en riktig erstatning og hvor lang tid det vil ta før endelig erstatning blir fastsatt, mener departementet i alle tilfeller at 200 000 kr. utgjør en vesentlig andel av erstatningen. Departementet viser til at advokat Jonassens anførte erstatningskrav er basert på ulemper i en periode på 20 år.

Departementet mener et forskudd på 200 000 kr. gir reinbeitedistriktene en betryggende behandling av erstatningskravet. Det presiseres at vilkåret om forskudd ikke legger noen begrensninger på skjønnsrettens erstatningsfastsettelse.

Statnett og reinbeitedistriktene er uenige om tidspunktet for betaling av forskuddet. Departementet mener dette spørsmålet må avgjøres etter alminnelige ekspropriasjonsrettslige regler.

2.4 Samlet vurdering

Departementet mener Statnetts interesse i å komme i gang med tiltaket før skjønn er avholdt overstiger ulempene en forhåndstiltredelse innebærer. Departementet finner derfor grunnlag for å gi samtykke til forhåndstiltredelse.

Det er en forutsetning for samtykket at Statnett i nødvendig utstrekning opptar fortegnelse over eiendomsinngrepene slik at skjønnsretten blir sikret best mulig grunnlag for erstatningsfastsettelsen, jf. oreigningslova § 25 annet ledd.

Departementet ber om at en utskrift av vedkommende skjønn, samt en bekreftelse fra revisor for at den fastsatte erstatningen er betalt, blir sendt til NVE.

3. Konklusjon

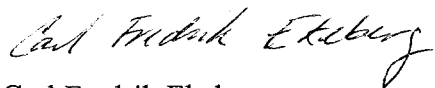
Statnett gis samtykke til forhåndstiltredelse som omsøkt.

Det settes vilkår om at Statnett betaler kr. 200 000 som forskudd på ekspropriasjonserstatningen til Østre og Vestre Namdal reinbeitedistrikter.

Departementets vedtak om forhåndstiltredelse kan ikke påklages, jf. forvaltningslovforskriften § 22 bokstav b.

Med hilsen

for Trond Ulven Ingvaldsen (e.f.)
avdelingsdirektør

Carl Fredrik Ekeberg
rådgiver

Kopi til:

Norges vassdrags- og energidirektorat

Adresseliste

Se adresseliste

Statnett SF

Postboks 4904 Nydalen

0423

OSLO